

Overweging zondag 25 september 2011
Afscheid ambtsdragers - 2e zondag van de herfst
Gereformeerde Kerk van Loosdrecht
ds. Stefan Dijkhuizen

Overweging:

Geliefden van onze Heer,
'ja' zeggen en 'nee' doen, of juist 'nee' zeggen en dan 'ja' doen.

Ik moet meteen denken aan ons thuis. In het alledaagse gezinsleven komt het komt vaak de hele dag voor: Ik hoor de kinderen 'ja' zeggen en vervolgens doen ze het natuurlijk niet, of andersom, ze zeggen meteen 'nee' als ik ze iets vraag, en dan toch, uiteindelijk doen ze hun jas aan of wassen ze hun handen voor het eten.

Maar ook bij mezelf. Opvoeden is consequent zijn toch? Als ik 'ja' zeg tegen hen, handel ik dan ook altijd daarna? En als ik 'nee' zeg als er weer om snoep of tv wordt gevraagd, blijft het dan ook 'nee'? Ik zal jullie besparen hoe vaak deze ouder zwicht. Maar dat zal hopelijk wel herkenbaar zijn.

'Ja' zeggen en 'nee' doen, 'nee' zeggen en 'ja' doen.
Het lijkt een eenvoudig raadseltje dat Jezus hier opgeeft. Natuurlijk is de zoon die uiteindelijk wel doet wat zijn vader hem vraagt, degene die hier juist handelt. Simpel.

Toch is dat maar de vraag.
Wij houden bovendien ook helemaal niet zo van mensen die hun woord niet houden. Die A zeggen, maar achter je rug om ineens B blijken te doen. Nee, je moet doen wat je beloofd hebt! En andersom, je eigen ongelijk erkennen, toegeven dat je het misschien mis had, dat vinden wij meestal maar heel lastig.

Even een actueel zijpaadje:
Van de week bleek bovendien maar weer eens heel duidelijk dat woorden niet alleen heel veel impact hebben, maar ook beschadigen en stuk maken. Je woord houden, je zegje doen, je mening, het is allemaal zo makkelijk. Het kost niets.

Maar als de aap spreekwoordelijk uit de mouw komt, en je taal gebruikt waar geen hond, ook geen poedel, brood van lust, is er weer een hoop stennis geschopt, kranten en tv-programma's gevuld, mensen beschadigd en verantwoordelijkheid nemen, ho maar.

'Ja' en 'Nee'.
Uiteindelijk zijn deze twee kleine woordjes toch de belangrijkste in ons hele leven. Tussen 'ja' en 'nee' vindt ons hele bestaan plaats. In de keuzes die we maken, en vervolgens wel of niet ten uitvoer brengen. In de

beloften die we doen, en wel of niet houden. In onze antwoorden en handelingen op vragen en opdrachten, die wel of niet gewenst of verstandig zijn.

En de eerste mens van wie het aanvankelijke 'ja' echt nog nooit in een 'nee' veranderde, die moet nog geboren worden. Sterker nog, dat zou een robot zijn, een computer, hoe keurig of correct ook. Mensen leven tussen hun 'ja' en hun 'nee', tussen hun 'nee' en hun 'ja'.

Ik denk dat Jezus dat heel goed wist toen hij deze gelijkenis vertelde. Natuurlijk is de handelwijze van de laatste zoon 'beter' dan de eerste, maar toch verheerlijkt Jezus hier niet de één boven de ander.

En alhoewel we best van onszelf kunnen vinden dat we een persoon zijn die zijn of haar woord houdt, herkennen we denk ik allemaal dat de werkelijkheid vaak heel wat weerbarstiger is.

We zijn ongetwijfeld allemaal wel eens gekwetst door iemands woord dat niet gehouden werd. Of het nu iets kleins was, of iets heel groots, zoals een trouwbelofte.

Wij zijn vast allemaal zelf ook wel schuldig aan het niet houden van ons woord. Ik denk heus niet meteen aan leugen en bedrog, maar juist in het klein. Zoals ik zelf al zei, in de opvoeding. In het dagelijks verkeer, naar anderen toe, maar ook naar jezelf.

En wat gebeurt er dan bij jezelf, als je gekwetst wordt? Als je zelf je woord breekt? Hoe ga je daar mee om, wat betekent het als gelovige?

Als vanzelf moest ik bij de voorbereiding op deze dienst met daarin het afscheid van twee van onze ambtsdragers, ook denken aan het 'ja'-woord dat zij ooit hebben gegeven.

Misschien was er in eerste instantie ook wel een 'nee' toen je gevraagd werd. De meesten in de kerkenraad en ook ander kerkenwerk hebben vast meerdere keren moeten nadenken voordat ze 'ja' zeiden. Dat doe je ook niet zomaar.

Je eerste 'ja' of 'nee' heeft naast intuïtie vaak ook te maken met een bepaald zelfbeeld dat je hebt. Sterke vooroordelen, of onderschatting van jezelf.

Bij jullie kon het toch een 'ja' worden. Het bleek ook een 'ja' door jullie persoonlijke en hartstochtelijke inzet voor onze gemeente. We zijn daar heel dankbaar voor. Dat jullie gewoon mensen van vlees en bloed zijn, die ondanks twijfels, ondanks aarzelingen of wat dan ook, toch antwoord gaven in woord en daad op de vraag om te komen werken in de wijngaard.

We hebben er zonder twijfel de vruchten van mogen plukken.

Dat je daar in kan groeien en bloeien, in je 'ja'-woord, dat betekent ook dat een achterdochtige houding past bij al te snelle en al te zekere beloften en toezeggingen. Bij al te stellig geloof. Margriet en Elly, en wij allemaal, zijn vast niet omdat we nou zo zeker zijn van onze zaak, van God en de kerk, in die wijngaard aan de slag gegaan.

Nee, alles wat de stellige naam 'christelijk' draagt, of het nu een gelovige, een kerk, een partij, een school of wat dan ook is, moet dat eerst maar eens laten zien. 'Naamchristenen', die heel vaak 'ja en amen' roepen', maar daar niet naar handelen, zijn immers in wezen precies zoals die tweede zoon uit de gelijkenis. Het goddelijke gelijk van de kerk bleek heel vaak maar zeer laag bij de grond.

Misschien zijn er daarom dus wel heel veel 'anonieme' christenen. Vast ook wel onder jullie kinderen, die misschien ooit 'nee' zeiden tegen de traditie, tegen 'de' kerk, tegen bepaalde geloofsvoorstellingen, maar in wezen handelen en leven zoals het God goed lijkt. Waar gaat het nou om?

Iedereen is namelijk in dienst van God, binnen en buiten de kerk. En wellicht is er veel meer een 'echtere' kerk te vinden achter die deuren dan wij willen weten. Jezus heeft daar wel een idee over: 'Ik verzeker u: de tollenaars en hoeren zijn u voor bij het binnengaan van het koninkrijk van God.'

Jezus weet hoe moeilijk het is om tussen 'ja' en 'nee' te leven, te werken en te geloven. Jezus weet dat wij beide zonen in ons dragen, met alle fouten, gebreken, misstappen die nu eenmaal bij elk menselijk leven horen.

Maar Jezus weet ook dat er verandering mogelijk is. Dat mensen kunnen groeien. In wezen toont hij ons hier een ongelooflijk positief beeld op de mens. Hij nodigt ons uit, om te doen, om te leven, om te groeien, in dienst van God.

In alle gelijkenissen in deze hoofdstukken worden mensen opgeroepen, en uitgenodigd: Jij, jij mag er zijn. Jij bent nodig. Jij kan het. Ik schrijf jou niet af, ik kijk niet naar je al te menselijke woorden en gedachten. Ik kijk niet naar wat 'men' van jou gemaakt heeft.

Vooropgesteld: Jezus keurt het gedrag van hoeren en tollenaars absoluut niet goed. Het verkeerde, het kwaad wordt door hem niet verdoezeld, of steeds maar weer met de mantel der liefde toegedekt. Zeker niet.

Maar Jezus ziet wel dat mensen veranderen kunnen. Dat er omkeer mogelijk is. En daarom spreekt hij maar één taal: De taal van de genade, met woorden die vergeving bewerkstelligen.

Het is ook precies daarom dat Jezus aan het begin van het gesprek met de hogepriesters en oudsten van het volk, Johannes de Doper aanhaalt. De profeet die bekering predikte, ommekeer, een nieuw begin, vergeving. Net als ook Ezechiël. In die lijn wil ook Jezus staan. Alleen in die lijn kan God werkelijk onder woorden gebracht worden, en worden wij om ons eigen, persoonlijk, antwoord gevraagd.

Want uiteindelijk móeten wij antwoord geven. Niet onze status, niet ons geloof in dit wel en dat niet, niet onze geboorteplaats of huidskleur zal bepalend blijken, maar de verantwoordelijkheid die wij in alle vrijheid moeten nemen.

Dat Jezus ons keer op keer uitnodigt onderstreept die persoonlijke vrijheid. Jezus wil het ook niet anders. Geen snel en slaafs 'ja', en vervolgens allerlei wegen zoeken om er een 'nee' van te maken. Geen 'nee' om er vervolgens te laat achter te komen dat er een dringend beroep op je gedaan werd. Maar een 'ja' tegen een omkeer, tegen een nieuw begin. Een 'ja' tegen vergeving, een 'ja' tegen het zoon- en dochterschap van God.

'Laat uw ja ja zijn, en uw nee nee', zo schrijft de apostel Jakobus enkele decennia later. Maar ook hij zal beseft hebben dat het veel belangrijker is dat je mag weten dat je bij God nooit op al je menselijke woorden, hoe mooi of hoe kwaad ook, afgerekend zal worden.

Als voor God zelfs de hoeren en tollenaars kunnen binnengaan en opnieuw kunnen beginnen, ex-belasting-oplichter Matteüs kon het weten, hoe groot is dan die liefde?

Hoe groot is dan dat vertrouwen dat God in ons stelt, in ons allemaal, dat hij ons keer op keer maar weer uitnodigt bij zijn feestmaal en in zijn wijngaard. Hoe groot is zijn vertrouwen dat wij kunnen groeien, veranderen, omkeren, rijpen in de richting van het Koninkrijk? We kunnen het ons maar moeilijk voorstellen.

Wij leven tussen ons 'ja' en ons 'nee'. Dat is ons lot, onze opdracht. En we zouden ons steeds weer moeten afvragen of ons 'ja' ook echt een 'ja' betekent, en of ons 'nee' wellicht toch kan verkleuren naar een 'ja'. Maar het belangrijkste van allemaal is en blijft of wij ons toevertrouwen aan hem die 'ja' zei, en 'ja' deed, tegen alle mensen, tegen God.

Zijn uitnodiging moet gaan resoneren in ons hart. Steeds weer. Moet ons omvormen, moet ons openbreken. In een taal van goedheid en genade. Een ander woord wordt ons niet gegeven. In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.